

Tekstivastine: Sampodi 1 Opiskelijan opiskelua ja osallisuutta tukeva moniammatillinen yhteistyö

Dynaaminen intro-musiikki.

Intro-puhe: Tervetuloa kuuntelemaan keskustelua opiskelijan osallisuutta edistävästä moniammatillisesta yhteistyöstä ja ohjauksesta. Tässä podcast-sarjassa keskustelevat ammatillisen koulutuksen, opetuksen ja ohjauksen ammattilaiset johto, opiskelija ja työpaikkaohjaaja. Yhdessä jamkin kehittäjien kanssa. Tervetuloa kuulolle.

Seija Eskola: Eli tervetuloa kuuntelemaan Sampo - opiskelijan saumaton opintopolku -podcastia, jonka aiheena on tänään opiskelijan opiskelua ja osallisuutta edistävä moniammatillinen yhteistyö. Minä olen Seija Eskola Jyväskylän ammatilliselta opettajakorkeakoululta. Ja kanssani keskustelemassa ovat opinto-ohjaaja Marjaana Jauhiainen Ammattiopisto Spesiasta, lehtori opinto-ohjaaja Sari Paananen ja opettaja Anniina Oksanen Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto POKEstä. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelee opiskelijoita, jotka tarvitsevat erityistä tukea opinnoissaan. Ja sen lisäksi heitä on tukemassa hyvinkin moni eri ammattilainen sekä oppilaitoksen sisältä että oppilaitoksen ulkopuolelta. Miksi tällaista moniammatillista yhteistyötä tehdään.

Puhuja 2: Erityisen tuen opiskelijoilla on monesti monen monessa elämän osa alueessa haasteita ja heillä saattaa olla monia eri tukitoimia eri toimijoiden kanssa. Ja kun me ollaan oppilaitoksessa, niin on myöskin tärkeää sitten, että huomioidaan ne opiskelijan kaikki elämän osa-alueet ja näiden yhteistöiden myötä pystytään sitten tukemaan opiskelijaa laajemmin ja myöskin tiedetään vähän, että mitä kaikkea tukea hän saa ja ketkä siinä samassa asiassa toimii.

Puhuja 3: Yhteistyö on hirvittävän tärkeä arjessa yksin me ei pärjättäisi ja se tuo siihen toimintaan mukanaan voimaa ja osaamista.

Marjaana Jauhiainen: Ja tosiaan yhteistyötä tehdään myös sitä varten, että opiskelijoille saataisiin sitten kaikki mahdollinen tuki ja apu. Mitä hän tarvitsee. Ja tää on tosiaan aika yksilöllistä ja aina ne opiskelijan tarpeet edellä lähdetään tähän yhteistyöhön, mutta sinänsä tää antaa myös opiskelijalle sitä tukea, mutta myös me oppilaitoksissa työskentelevät saadaan tästä uusia toimintamalleja.

Puhuja 3: Just näin. Ja sitten se yhteistyö on tärkeä senkin takia, että että opiskelijalle ei tulisi ristiriitaista viestiä ja ja sitten se olisi hyvin jouhevaa ja ei tehtäisi päällekkäistä työtä.

Seija: Kenen kanssa sitä yhteistyötä sitten tehdään. Tuossa mainitsit tän, että oppilaitoksen sisältä ja ulkopuolelta. Mutta ketä ne toimijat esimerkiksi on, Marjaana?

Marjaana: Eli tosiaan niinku tuossa äsken mainitsin, niin aina yksilöllisesti lähdetään rakentamaan sitä sitä verkostoa kullekin, mutta huomioidaan siinä se, että aina se pitää olla opiskelijan kannalta tarkoituksenmukainen. Se kokoonpano keitä tähän osallistuu ja ja semmoinen ketkä oikeasti pystyy auttamaan sitä opiskelijaa eli jos yhteistyötä tekee semmoinen verkosto, joka ei tavallaan sillä hetkellä ole opiskelijan elämässä, niin se ei silloin tue sitä opiskelijaa, vaan aina se ryhmä, moniammatillinen ryhmä kootaan tarkoituksenmukaisesti ja opiskelijan tarpeita vastaavaksi.

Puhuja 2: Eli ne koostumukset ryhmissä voi vaihdella eri eri opintojen vaiheissa ja eri opiskelijoilla hyvinkin paljon, että ketä toimijoita aina milloinkin siinä ryhmässä on mukana.

Puhuja 3: Toimijoita voi olla monesta organisaatiosta ja etenkin siellä on totta kai ne oppilaitoksen toimijat voi olla toimijoita hyvinvointialueilta, opiskeluhuollosta, sosiaalityöntekijöitä, henkilökohtaisia avustajia, tukihenkilöitä, Kelalta esimerkiksi Nuotti-valmentaja tai siis kelan tuottamasta palvelusta, voi olla etsivä

nuorisotyöntekijä voi olla TE-palveluista. Työpaikkaohjaajia ja totta kai sitten tuota huoltajat on erityisen erityisen tärkeitä.

Puhuja 2: Elikkä todella laaja joukko eri toimijoita ja monelta eri elämän osa alueelta.

Marjaana: Ja niin kun tää meidän Sampo-hankekin lähti oikeastaan käyntiin siltä, että sillä että tehtiin ensin tämmöinen verkostokartta, niin tää on erittäin tärkeä myös sille opiskelijalle, että tähän konkreettisesti näkee mitä mitä apua ja tukea hän saa ja mitä hän mahdollisesti, mitä hänellä olisi mahdollisuus saada.

Seija: Mikä tää moniammatillinen yhteistyö sitten niinku käytännössä on?

Puhuja 2: No monesti se on esimerkiksi verkostopalavereita, siitä monesti lähdetään liikkeelle, että joku huomaa sen tarpeen tälle ja kootaan tämmöinen palaveri kasaan, jossa lähdetään yhdessä pohtimaan sitä opiskelijan tilannetta.

Puhuja 3: Se on tiedon jakamista, tavoitteiden asettamista ja niiden keinojen miettimistä sen opiskelijan hyvinvoinnin tueksi. Jos joltakin puuttuu työkalu, niin se saattaa sillä toisella toimijalla olla taskussa.

Marjaana: Kyllä juuri näin. Ja tosiaan tämmöinen moniammatillinen yhteistyö. Niin se voi olla hyvinkin palkitsevaa myös myös tosiaan meille työntekijöille ja ja tota, niin se on tämmöistä opiskelijan ohjaamista yhteistyössä ja arjessa. Ja sitten pitää huomioida, että myös tää etämahdollisuus on lisännyt tätä yhteistyön mahdollisuutta ja ja näitä keinoja. Elikkä jos on vaikka opiskelija eri paikkakunnalta ja siellä siellä hänellä on esimerkiksi sosiaalityöntekijä tai muuta tukiverkostoa, niin paremmin saadaan sitten palaveriin mukaan.

Seija: Olen että kertoneet tässä niinku hyvinkin monista eri tahoista, jonka kanssa yksi sitä työtä tehdään. Opiskelija tuetaan niin miten tää yhteistyö lähtee käyntiin ja kuka sitä oikein koordinoisi?

Puhuja 2: Aika usein se yhteistyö lähtee käyntiin koulun kautta, että huomataan se tarve ja monesti myöskin sieltä esimerkiksi vastuupettaja koordinoi, mutta joskus tosiaan se yhteistyö voi käynnistyä muidenkin tahojen aloitteesta.

Puhuja 3: Aika usein se voi tulla sieltä opiskelijan tukihenkilöiltä tai ihan keneltä vaan vaan, joka huomaa, että tätä tukea tarvitaan ja ja nyt olisi olisi syytä kokoontua yhteisen asian äärellä.

Marjaana: Kyllä meillä Spesiassa on yleensä vastuupettaja joka joka kutsuu koolle koolle moniammatillisen työryhmän ja ja samalla ottaa myös ehkä tämmöisen kokonaisvaltaisen otteen tästä ryhmän toimimisesta ja ja kokoontumisesta.

Seija: Opiskelijan ympärillä on aika monenlaisia eri toimijoita. Jääkö se opiskelija siihen niinku ikään kuin näiden ammattilaisten työn kohteeksi ja tai miten sitten sitä opiskelijaa osallisuutta voidaan edistää tällaisessa tilanteessa, jossa niitä tukijoita ja ammattilaisia on paljon siellä ympärillä?

Puhuja 2: Se voi joskus olla haaste, että helposti voi voisi olla se riski, että se opiskelija jäisi sinne vähän jalkoihin, mutta siihen meidän pitää kovasti kiinnittää huomiota, että opiskelija on etusijalla ja sitten myöskin osallistaa opiskelijaa siihen verkostoon ja sen toimintaan selkeästi.

Marjaana: Joo opiskelija on aina ykkönen ja ja se on myös tässä Sampo-hankkeessa tullut esille ja tätä pyritään tällä hankkeella myös kehittämään, että opiskelijan ääni tulisi paremmin kuuluviin ja ja se opiskelijan mielipiteen kuunteleminen on on tosi tärkeitä. Esimerkiksi meillä HOKSIt yleensä aloitetaan sillä, että kysytään ensin opiskelijalta, että miten sun mielestä on mennyt ja siitä siitä lähdetään sitten purkamaan juttuja ja tosiaan häneltä itseltään kysytään niitä hänen omia tarpeita ja tavoitteita ja mihin hän itse kokee tarvitsevansa tukea.

Puhuja 3: Opiskelijan verkostokartta on hirveän hyvä työkalu tässä kohtaa silloin opiskelija itsekin hahmottaa sen, että ketä minun ympärillä on ja keneltä minun on mahdollisuus saada apua. Mutta se verkostokartta tuo tietoa myös meille työntekijöille siitä, että ketä opiskelijan tukena on.

Puhuja 2: Ja nimenomaan myöskin sitä, että kun tiedetään, keitä siellä on, niin voidaan välttää sitä, että ei tehdä niin sanotusti päällekkäistä työtä, joka saattaisi sitä opiskelijaa sekoittaa, että tämä toimija sanoi tuote ja tuo tuota, ja että tehdään niinku yhdessä kaikki opiskelijaa varten. Jokainen tietää oman osuutensa.

Marjaana: Kyllä ja sitten kun opiskelija itse osallistuu näiden omien tavoitteiden asettamiseen ja omien mahdollisuuksiensa miettimiseen ja voimavarojen miettimiseen, niin meiltä sitten joko oppilaitoksesta tai joku muu siitä moniammatillisesta työryhmästä niin tukee tätä opiskelijaa myös näissä pohdintoissa. Joskus se voi olla erittäin vaikeata epärealistista, mutta semmoiseen realistiseen lopputulokseen niinku porukalla pyritään.

Seija: Puhuitte äsken tuosta moniammatillisen yhteistyön niin kuin erilaisista käytännöistä ja voisin kuvitella, että se on välillä vähän haastavaa ja olette löytäneet niitä tekijöitä tai niinku näkökulmia että millä tavalla sitten sitä moniammatillisen yhteistyön sitä toimivuutta ja tuloksellisuutta voidaan edistää. Mitä tekijöitä mainitsitte niihin liittyen?

Puhuja 3: No ehkä tärkeimpänä nousee se, että kuunnellaan eri osapuolia ja otetaan ne eri näkökulmat huomioon. Ja mutta ennen kaikkea muistetaan se opiskelija siinä keskiössä ja opiskelijälähtöisyys siinä toiminnassa. Ja tuota muistetaan, että siellä ollaan opiskelijaa varten.

Puhuja 2: Ja ennen kaikkea kuunnellaan aina ihan ensimmäisenä sitä opiskelijaa.

Marjaana: Ja sitten tässä on mun mielestä se hyvä puoli, että tämä työkuorma jakautuu usealle eri toimijalle ja heille kellä on sitten mistäkin osa alueista niin kun se paras tieto ja tällöinen tiedonjako ja yhteisten pelisääntöjen sopiminen ja tiedonsiirtojen vaatimukset niin nää on niinku tosi tärkeitä selvittää ja että kun kuka hoitaa minkäkin osan kentästä.

Seija: Minkälaisia haasteita tähän yhteistyöhön voi liittyä tai jopa esteitä, kun on monesta organisaatiosta saattaa olla edustajia tässä.

Marjaana: joskus haasteena voi olla nimenomaan tämä tiedon jakaminen ja mitä tietoa saa opiskelijasta vaikka kertoa toisen organisaation toimijoille ja mitä ei. Se saattaa joskus olla haasteena.

Puhuja 3: Ja tän tiedon jaon vuoksi voi joskus olla niin, että se yhteistyö jää aika ohueksi. Eli lainsäädäntö määrittää, mitä tietoa opiskelijasta saa jakaa. Toki opiskelijan omalla luvalla voidaan keskustella, mutta tuota sitten tulkitaan eri tavalla sitä, että minkälaista tietoa saa antaa ja kenelle. Ja tässä voi tulla joskus semmoinen tilanne, että oppilaitoksena koetaan, että ollaan antavana osapuolena, mutta sitten ei välttämättä ehkä saada ihan kaikkea sitä tietoa, mikä olisi hyväksi.

Puhuja 2: Joskus voi olla se tilanne, että ei välttämättä tiedetä aina ihan kaikkia niitä toimijoita, jotka siellä opiskelijan takana on. Niin se on myöskin yksi riski, että just tällöisellä verkostokartalla esimerkissä ihan hyvin selville, että keitä kaikkia siellä on. Yksi riski on myös se, että joku oleellinen toimija jäisi siitä verkostosta kokonaan pois.

Marjaana: Meillä Spesiassa kun ollaan vaativaa erityistä tukea tarjoava oppilaitos, niin meille tulee aika hyvin tietoa jo siinä hakuvaiheessam kun hakijoilta vaaditaan liitteet niin siellä jo sitä tukiverkostoa ja niitä tarpeita tulee aika hyvin esille. Toki sitten arjessa joskus tarpeet ja eri toimijoiden ja tahojen kesken, niin voi olla myös ristiriidassa. Elikkä koulun näkemys verrattuna vaikka asumispalveluyksikön näkemyksiin voi olla erilaiset ja silloin sitten palaveerataan ja pyritään löytämään yhteistä polkua.

Seija: Tässä Sampo-projektissa on kehitetty tätä opiskelijan osallisuutta edistävää moniammatillista yhteistyötä ja ohjausta. Mitä uutta tämä Sampo on tuonut siihen teidän työhön tai näkökulmaan tästä moniammatillisesta yhteistyöstä?

Puhuja 2: No ainakin itse havainnut sen, että loppuviimein aika paljon tehdään tätä moniammatillista yhteistyötä. Elikkä että tavallaan vähän ehkä silmät auenneet sille, että tämähän on tosi iso osa meidän oppilaitoksen arkea. Ja sitten myöskin ehkä se, että. On vielä selvemmin tullut niin kun huomioitua, että mitä kaikkia toimijoita siinä moniammatillisessa yhteistyössä on. Ja ehkä vähän myöskin oppinut eri väyliä ja keinoja, mistä sitä apua ja tukea voisi sitten lähteä hakemaan jos ei niitä valmiita työkaluja siihen ole.

Puhuja 3: Tää hanke on minusta tuonut meille paljon tietoa eri palveluista, joita meillä tai opiskelijoilla on käytettävissä ja myöskin niistä kuntoutusmahdollisuuksista. Ja sitten mikä kaikista tärkeintä on ollut tässä niin tää on herättänyt meitä ajattelemaan enemmän sitä opiskelijan osallisuutta. Ja opiskelijälähtöisyyttä.

Marjaana: Kyllä ja sitten haluan tuolla vielä esille sen, että tämä on ehkä avannut silmiä myös siihen niin kun niin kun tuossa tuli jo esille että miten paljon tätä jo arjessa tehdään. Mutta tavallaan nyt ollaan myös auki kirjoitettu niitä menetelmiä, miten sitä tehdään, elikkä tavallaan se semmoinen arjessa toimimisen tietoisuus on niin kun kasvanut.

Puhuja 2: Ja sitten yhtenä isona, isona rikkautena on se, että on saatu jakaa toinen toimijoiden kanssa. Eri käytänteitä ja keskustella siitä arjesta ja jakaa kokemuksia ja opittu myös niinku toisilta oppilaitoksilta paljon että miten heillä toimitaan ja miten meillä voisi toimia ja eli on saatu tämmöistä niin sanottua vertaistukea myöskin paljon.

Puhuja 3: Ja myös sitten sitä konsultaatioapua.

Seija: Eli yleisen ja tavallisen ammattioppilaitoksen ja erityisoppilaitosten yhteistyö myös tiivistynyt niinku tässä podcastissakin on ollut keskustelemassa sekä niin sanotun tavallisen oppilaitoksen edustajia Anniina ja Sari ja sitten erityisoppilaitosten edustajana Marjaana.

Loppupuhe: Kuuntelet juuri Sampodi-podcastia, joka on toteutettu Sampo - opiskelijan saumaton opintopolku -ESR-hankkeessa. Podcast-sarjan ovat toteuttaneet Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän palvelualan opisto, Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto, Seinäjoen koulutus kuntayhtymä Sedu ja Ammattiopisto Spesia Jyväskylä. Kiitos kun olit kuulolla.